

VUOLIJOEN PÄIVÄKOTI

VUOSISUUNNITELMA

toimikausi 2020-2021

Oikeudenmukaisuus

Turvallisuus

Suvaitsevaisuus

Luottamus tulevaisuuteen

Perustehtävä ja arvot

Kajaani luo asukkaille, yrityksille ja yhteisöille hyvinvointia, turvallisuutta, sujuvaa arkea sekä menestymisen edellytyksiä.

Arvojamme ovat oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus, turvallisuus, luottamus tulevaisuuteen.

Arvot toimintatapoina

Edistämme hyvinvointia tekemällä päätöksiä oikeudenmukaisesti.

Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi.

Kunnioitamme ja edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Arvostamme yksilöllisyyttä ja koemme erilaisuuden voimavarana.

Suhtaudumme toisiimme ennakkoluulottomasti ja arvostaen.

Panostamme turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön.

Haluamme tehdä jokaisesta päivästä turvallisen.

Tahdomme mahdollistaa sujuvan arjen.

Edistämme kaupungin elinvoimaa myös tulevaisuudessa.

Sisällys

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa	4
Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa.....	4
Resurssiviisautta luontokaupungissa.....	5
Tulevaisuus nuorissa.....	6
Osaajista elinvoimaa.....	7
MONITAHOARVIOSTA NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET	7
PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS	10
Varhaiskasvatuksen arvoperusta.....	12
TIIMISOPIMUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Leikki.....	15
Ajattelu ja oppiminen (2.7).....	16
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7).....	17
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7).....	18
Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7).....	20
Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7)	21
Kielten rikas maailma (4.5)	23
Ilmaisun monet muodot (4.5).....	24
Minä ja meidän yhteisömme (4.5)	25
Tutkin ja toimin ympäristössäni (4.5).....	27
Kasvan, liikun ja kehityn (4.5).....	28
Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7)	29
Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1)	30

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

- Tuotetaan laadukasta varhaiskasvatuspalvelua, johon lapset ja perheet ovat tyytyväisiä
- Painopistealueena on lasten osallisuus
- Huoltajien osallisuutta lisätään
- Asiakastyytyväisyyskyselyt tehdään säännöllisesti. Tulokset julkistetaan perheille ja niiden perusteella varhaiskasvatusta kehitetään jatkuvasti
- Yhteistyötä lisätään eri tahojen kanssa (mm. vanhempaintoimikunnat, yhdistykset, kulttuuritoimijat, urheiluseurat, laitokset)

Näin toimimme:

- Otamme vastaan ja kysymme aktiivisesti huoltajien ja lasten mielipiteitä ja toiveita monimuotoisen toiminnan suunnittelemiseksi ja palveluiden järjestämiseksi. Tämä aloitetaan jo lapsen tullessa päiväkotiin lapsen, huoltajan tutustumiskäynneillä ja vasukeskusteluissa. (Tämä tavoite on edelleen tärkeä ja nousi kehittämisteemaksi myös edellisen arviointikyselyn pohjalta.)
- Toteutamme arjessa luontevaa vuorovaikutusta, johon kuuluu huoltajien osallisuus, aktiivinen kuunteleminen, luottamus ja kunnioitus.
- Mahdollistamme perheiden ja lasten kuulumisten kertomisen päivittäin kiirettömässä lasten-tulo ja lähtötilanteissa.
- Pyrimme huomioimaan keskusteluissa esiin tulleet huoltajien toiveet, mielipiteet sekä näkemykset lapsestaan ja hänen hoitamisestaan suunnitellessamme arjen toimintoja.
- Pyrimme löytämään yhteisen kielen lapsen kuulluksi tulemisen ja osallistamisen toteuttamiseksi. Käytämme aiempaa enemmän kuvia. Arvostamme lasten mielipiteitä ja hyödynnämme niitä arjen toimintojen suunnittelussa.
- Pidämme yli kolmivuotiaille lapsille ”suunnittelukokouksia”, joissa lapset saavat kertoa, mitä haluaisivat tehdä ja teemme toimintatoivekyselyitä leikin lomassa. Alle kolmivuotiaiden leikinseuranta vihkoon kirjataan lasten kiinnostuksen kohteita ja toimintaa kehitetään niiden pohjalta.
- Otamme käyttöön palautelomakkeet, joissa on sekä hymiö, että tekstin kirjoittamismahdollisuus. Lapset saavat arvioida niiden avulla kerran viikossa päiväkotiarkea. 3-5 –vuotiaat arvioivat yhtä päiväkotipäivää viikossa ja 6-vuotiaat arvioivat kulunutta viikkoa.
- Jatkamme vanhempaintoimikunnan toimintaa huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan yhteistyön ja vanhempien osallisuuden parantamiseksi.

Haluamme liittää osallisuuden myös henkilökunnan osallisuuden ja osaamisen. Kannustamme kaikkia henkilökuntaan kuuluvia osallistumaan koulutuksiin. Kyselemme toimintaideoita myös niiltä henkilöiltä, jotka eivät varsinaisesti osallistu toiminnan suunnitteluun. Esittelemme viikoittaisissa palavereissa ajankohtaisia koulutusmahdollisuuksia. Huolehdimme myös siitä, että koulutukseen osallistujat saavat mahdollisuuden jakaa oppimaansa muulle henkilökunnalle. Jatkamme viikoittaisten tiimipalaverien pitämistä. Kahvihuoneessa on kokouksissa käsiteltäville asioille lista, johon kaikki voivat kirjata toiveita käsiteltävistä asioista.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

- Luonto on yksi varhaiskasvatuksen oppimisympäristö
- Varhaiskasvatuksen hankinnoissa huomioidaan vastuullisuus, kestävyys ja kierrättäminen
- Jätteitä lajitellaan varhaiskasvatuksessa päivittäin yhdessä lasten kanssa
- Varhaiskasvatuksen juhlissa suositaan aineettomia lahjoja ja ohjelmaa

Näin toimimme:

- Tarkkailemme ja havainnoimme aktiivisesti päivittäin vuodenvaihteen mukaisia ilmiöitä, säätä ja luonnon muutoksia omalla pihalla ja lähiluonnossa.
- Tutustumme oman paikkakunnan jätteenlajittelupisteeseen läheisen kaupan pihassa, jota hyödynnämme meiltä puuttuvien mm. lasi- ja metallijätteiden osalta. Lajittelemme jätteet omassa kiinteistössä.
- Lajittelemme jätteet sekä opetamme lajittelua ja kierrätystä myös lapsille.
- Mietimme mistä esineet, vaatteet, ruoka ym tulevat ja mitä tapahtuu esineiden ym. vanhetessa ja menettäessä käyttökelpoisuuden.

Tulevaisuus nuorissa

- Varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi ja perhe tulee yksilöllisesti huomioiduksi
- Varhaiskasvatuksessa lapsen tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan
- Lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi jokaisena varhaiskasvatuspäivänä
- Otamme opiskelijoita ja harjoittelijoita varhaiskasvatukseen ja panostamme heidän ohjaamiseen
- Lapsen vahvuudet huomioidaan varhaiskasvatuksessa ja ne ovat toiminnan perusta
- Perheiden hyvinvoinnin tukeminen

Näin toimimme:

- Kuuntelemme lasten toiveita, seuraamme kiinnostuksen kohteita ja leikin kehittymistä. Käytämme lapsikoh- taista leikinseurantavihkoa ja iPadian leikin seurannassa.
- Käytämme aiempaa aktiivisemmin Pienin askelin ohjelmaa sekä lisäksi esimerkiksi 4-7-vuotiaille suunniteltua Jukka Hukka -sarjaa tai Fanni-sarjaa tunnetaitojen opetteluun.
- Harjoittemme (aikuiset ja lapset) vuorovaikutustaitoja, toisten huomioon ottamista positiivista puhetta ja elekieltä sekä kiittämistä jatkuvasti, kaikissa arjen toiminnoissa.
- Huomioimme hyvän.
- Kysymme lasten toiveita, pidämme sylissä ja keskustelemme jokaisen lapsen kanssa päivittäin.
- Hyödynnämme lapsen osaamista ja vahvuuksia päivittäisessä toiminnassa antamalla lapsen tehdä itse asioita, joita hän jo osaa ja harjoittemme yhdessä niitä, joita lapsi haluaisi oppia ja joihin hänen mielenkiintonsa on herännyt. (Ruokailussa omatoimisuutta rajoittavat koronaan liittyvät suositukset ja määräykset.)
- Teemme jokaisen lapsen vasukansion kanteen vahvuuspuuta, johon lapsi itse, huoltajat, toiset lapset ja päivä- kodin aikuiset saavat kirjoittaa lapsen vahvuuksia.
- Otamme meille harjoittelemaan niin työelämään tutustujat kuin opiskelijatkin.
- Kuuntelemme ja jaamme perheiden huolia.
- Joustamme ja yritämme järjestää toimintaamme perheitä tukevaksi (tarvittaessa pidennetyt hoitoajat).
- Toimimme yhteistyössä uusien perheohjaajien kanssa ja kannustamme perheitä ottamaan rohkeasti yhteyttä heihin.
- Teemme yhteistyötä neuvolan sekä tarvittaessa perheneuvolan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, perhe- ohjaajien ym tahojen kanssa.
- Kannustamme vanhempia osallistumaan asiakasraatiin ja vanhempainiltoihin sekä ottamaan osaa vanhempain toimikunnan toimintaan.

Osaajista elinvoimaa

- Sitoudumme ottamaan työharjoitteluun opiskelijoita, TET-harjoittelijoita ja maahanmuuttajia
- Rekrytointia tehdään näkyväksi, esimerkiksi yksiköiden some-kanavia hyödyntäen
- Varhaiskasvatuksessa järjestetään säännöllisesti ajankohtaisia koulutuksia
- Henkilöstön osaamista hyödynnetään tehokkaasti
- Some-kanavia ja kotisivuja hyödynnetään varhaiskasvatuksen näkyvyyden lisäämisessä

Näin toimimme:

- Otamme päiväkotimme mielellämme opiskelijoita, työelämään tutustujia ja maahanmuuttajia sekä työkokemuun tulevia.
- Osallistumme aktiivisesti varhaiskasvatuksen koulutuksiin. Jokainen käy ainakin kolmessa koulutuksessa vuodessa. Jaamme oppimaamme tiimeissä ja koko henkilöstön kesken ja pyrimme siirtämään oppimamme käytäntöön.
- Vastuualueita jaetaan osaamisen ja innostuksen mukaan. Mahdollistamme vastuualueiden mukaisen lisäkoulutuksen → Jokainen kokee olevansa tärkeä työyhteisössä.
- Pyrimme ylläpitämään kehitysmuoneteistä ilmapiiriä sekä positiivista ja kannustavaa työotetta.
- Päivitämme aiempaa aktiivisemmin kotisivuja.

<p>Yksikkömme vahvuudet</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatuksen /esiopetuksen ilmapiiri on päiväkodissamme lämmin ja hyväksyvä. - Yksikkömme työntekijöillä on erilainen koulutustausta, osaaminen, kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet, jotka huomioimme toiminnan suunnittelussa. - Osalla työntekijöistä on pitkä työkokemus. Arvostamme ja hyödynnämme heidän näkemyksiään ja kokemuksiin osaamisemme kehittämisessä. - Meillä on myös uusia työntekijöitä ja opiskelijoita, jotka herättelevät meitä kyseenalaistamaan urautuneita toimintamalleja, arvioimaan toimintaa sekä luomaan uusia aiempaa toimivampia tapoja jatkuvasti muuttuvassa ja kehittyvässä työyhteisössämme. - Työntekijämme kokevat tullessa kuulluksi työyhteisössämme. - Työntekijämme haluavat oppia uutta ja suuri osa työntekijöistä on innostunut kouluttautumaan lisää. Hyödynnämme heidän erilaista osaamista toiminnan kehittämisessä. - Otamme käyttöön kaikkien työntekijöiden erityistaidot ja rohkaisemme käyttämään niitä itsensä ja työyhteisömme sekä lasten hoidon, kasvatuksen ja opettamisen laadun parantamiseen. - Yksikkömme on pieni ja henkilöstöressurssimme ovat hyvät toteuttamaan huoltajien ja lasten toiveet, mielenkiinnon kohteita sekä luomaan kehityksen huomioivaa varhaiskasvatusta yhteistyössä huoltajien ja päiväkodin ulkopuolisten toimijoiden kanssa. - Osa henkilökunnastamme on opiskellut vasta uutta varhaiskasvatussuunnitelmaa ja on valmis jakamaan osaamistaan. - Kannustamme työntekijöitä toimimaan aktiivisesti päiväkodin arjessa, vaikka kaikki vasun osa-alueet eivät olisikaan omaa vahvuusalueita esim musiikki. - Toimintamme on kiireetöntä, läsnä olevaa ja lapsilähtöistä. - Kaikki arjen tilanteet hyödynnetään oppimistilanteina esimerkiksi nappeja voidaan laskea vaikka puhkiessa.
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kartoitamme työntekijöiden vahvuudet ja koulutustarpeet ja oppimistoiveet. - Käymme läpi uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia sisältöjä pedagogisessa tiimissä ja avaamme sen sisältöjä niin, että siitä tulee helposti ymmärrettävää. - Arvostamme työtovereidemme osaamista. - Kannustamme kaikkia kokeilemaan uusia erilaisia toimintatapoja ja ideoita työyksikössämme. - Arvioimme jatkuvasti omaa toimintaamme tiimien ja koko henkilökunnan yhteisissä palaverissa. - Kysymme lasten mielipiteitä ja mielenkiinnonkohteita jatkuvasti toiminnan suunnittelun pohjaksi ja otamme heidät mukaan myös arvioimaan toteutunutta toimintaa.
<p>Arviointi</p>

Yksikköemme kehittämiskohteet
<ul style="list-style-type: none">- Organisoimme tiimien toimintaa ja pidämme tiimipalaverit säännöllisesti.- Jatkamme aloittamaamme pienryhmätoimintaa- Jaamme osaamistamme.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin: <ul style="list-style-type: none">- Jatkamme TVT-taitojen perustason kehittämistä. Uudet pienet henkilökohtaiset oppimistavoitteet jokaiselle.- TVT-vastaava osallistuu ainakin uusiin TVT-taitoja kehittäviin koulutuksiin ja jakaa osaamistaan työyksiköissä. Kannustamme kokeilemaan iPadia ja tietokonetta rohkeasti.
Arviointi

MONITAHOARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Huoltajien osallisuuden lisääminen
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme uusia toimintatapoja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, koska Korona rajoittaa aiempien toimintamallien käyttöä. Hyödynnämme näissä mahdollisuuksien mukaan sähköistä viestintää kuten Teamsia ja neuvottelupuhelua. - Otamme käyttöön WhatsApp inforyhmän siihen luvan antaneille huoltajille. - Luomme päiväkodillemme Facebook-sivut. - Laajennamme aiemmin meillä käytössä ollut leikinseurantavihkoa joidenkin lasten kohdalla kirjaimella siihen myös päivittäisiä kuulumisia.
<p>Arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päiväkodin yhteinen WhatsApp otettu käyttöön päiväkotimme yhteisenä yleisten asioiden tiedotuskanavana. Lähes kaikki huoltajat ovat hyväksyneet ryhmään liittämisen - Päiväkodillemme on tehty elokuun 2020 alussa Facebook- sivut viikolla 34 - Otimme joillekin lapsille käyttöön reissuvihkot vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tehostamiseksi (vanhempien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan toive)

Kiusaamisen ehkäiseminen + toiminnasta tiedottaminen huoltajille
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ehkäisemme kiusaamistilanteiden syntymistä opettelemalla tunnetaitoja ja toisten huomioon ottamista aktiivisesti arjen toiminnassa sekä Pienin askelin ohjelman sekä kirjojen ym kautta. - Puutumme kiusaamistilanteisiin varhaisessa vaiheessa ja selvitämme tilanteeseen johtaneet syyt ja tilanteet jälkikäteen. - Keskustelemme lapsen ja vanhempien kanssa jokaisesta kiusaamistilanteesta. - Tiedotamme kiusaamisen ehkäisemisestä yleisellä tasolla WhatsAppissa muun vanhemmille suunnatun tiedottamisen tavoin sekä WhatsApp-ryhmään kuulumattomille tekstiviestein.
<p>Arviointi</p>

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

K

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

<p>Lapsuuden itseisarvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella lasta ja mahdollistaa hänelle hyvä ja turvallinen lapsuus - Jokainen lapsi on sellaisenaan arvokas
<p>Miten arvo näkyy toiminnassaamme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arvostamme lasta, hänen yksilöllisyyttään. - Mahdollistamme ympäristön, jossa jokainen lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi, ymmärretyksi ja huomioon otetuksi omana itsenään ja osana ryhmää. - Huomioimme yksilöllisen unirytmän. - Arvostamme leikkiä tärkeänä osana lapsen kehitystä ja oppimista. - Havainnoimme leikkiä ja kirjaamme havainnot. - Olemme mukana lapsen leikissä rikastuttamassa leikkiä ja laajentamassa lapsen osaamista lapsen kehityksen mukaisella herkkyyalueella toimien. - Kyselemme kiinnostuksen kohteita, tartumme lapsen ideoihin ja pidämme niitä toimintamme suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtina. - Tuemme omatoimisuutta antamalla lapsen toimia itse lapsen kehitys huomioiden. Autamme vain tarvittaessa. Muistamme kannustaa ja kehua.

<p>Ihmisenä kasvaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatukseen tulee perustua kestävän elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja ihmisarvon loukkamattomuuteen. Ihmisenä kasvamisessa pyritään totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.
<p>Miten arvo näkyy toiminnassaamme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kohtelemme lasta kunnioittavasti ja arvostavasti sekä ohjaamme ja opetamme lasta käyttäytymään samalla tavalla muita kunnioittaen ja arvostaen. - Toimintamme on suunnitelmallista ja tavoitteellista lapsen yksilöllisyyden, kehitystason, oppimisen mahdollistavaa kasvatusta, hoitoa ja opettamista. - Keskustelemme ja pohdimme yhdessä lasten kanssa päiväkotimme arvoja, ihanteita sekä toimintatapoja. - Tuemme lapsen yksilöllisen identiteetin kehittymistä niin, että lapsi oppii näkemään ja miettimään oman toimintansa ja vuorovaikutuksensa vaikutukset ympäristöön, toisiin ihmisiin, yhteisöön ja luontoon. - Käytämme lapsen ikä- ja kehitystasoa vastaavaa kieltä ja kuvia. - Annamme lapselle mahdollisuuden käyttää osaamistaan toisten lasten ja aikuisten hyväksi. - Teemme pienryhmissä yhteiset ryhmän säännöt, jotka laitamme esille. Ajatuksena on se, että yhdessä luotuihin sääntöihin sitouduttaisiin paremmin kuin toisten valmiina antamiin. Kuvitamme säännöt ymmärtämisen helpottamiseksi. - Harjoittelemmekin aktiivista osallistuvaa kuuntelemista, johon kuuluu keskittyneisyys ja kiireettömyys. - Muistamme päivittäisten hoitotilanteiden olevan tärkeitä vuorovaikutus-, kasvatus-, ja opetustilanteita lapsen

kanssa.

- Puutumme aktiivisesti ja välittömästi kiusaamiseen, nimittelyyn, rasismiin, väkivaltaan: lyömiseen, tönimiseen potkimiseen, puremiseen jne. keskustelemalla lapsen kanssa tilanteesta ja opettelemalla sopimaan riitoja ja pyytämään anteeksi.
- Kiinnitämme huomiota ympäristön viihtyvyyteen, toimivuuteen.
- Annamme lapselle mahdollisuuden rauhoittua ja olla/leikkiä yksin hänen niin halutessa.
- Harjoittemme yhdessä rentoutumista ja rauhoittumista esimerkiksi musiikin ja satuhieronnan keinoin. Huomioimme näissä tilanteissa lapsen yksilöllisyyden (mm. ääni- ja tuntoyliherkkyydet)

Lapsen oikeudet

- Lapsella on oikeus itsensä ilmaisemiseen, omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin sekä ymmärretyksi tulemiseen

Miten arvo näkyy toiminnassaamme:

- Kannustamme lasta kertomaan toiveista, odotuksista, mielenkiinnon kohteista.
- Seuraamme ja havainnoimme lasten leikkiä em. asioiden selvittämiseksi.
- Kysymme lapsen mielipidettä toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinneissa. Keinoina ovat suunnitelupalaverit, lasten ”haastattelu” ja mielipiteen kysyminen, toiminnan ja tapahtumien arviointi, sekä viikko/päiväpalautelomakkeet.
- Pyrimme luomaan lapsen kanssa vastavuoroisen ja toisiamme kunnioittavan arvostavan vuorovaikutussuhteen, ilman pelkoa, alistamista. Lapsen tulee voida kokea tulevansa ymmärretyksi. Tähän kuuluu kiireettömyys, kannustaminen, myönteinen kosketus ja läheisyys.
- Jokaisella lapsella on oikeus kokea kuuluvansa ryhmään.
- Opettelemme käsittelemään tunteita ja ratkaisemme ryhmässä syntyneitä ristiriitatilanteita rakentavasti.
- Otamme Askeleittain Pienin Askelin- ohjelman aktiivisempaan käyttöön.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

- Annamme jokaiselle lapselle mahdollisuuden kehittää taitojaan ja tehdä valintoja tasa-arvoisesti sukupuolesta, rodusta, uskonnosta, perhetaustasta jne riippumatta.
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja moninaisuus rakentuu vuorovaikutuksessa, siksi kiinnitämme entistä enemmän huomiota niin aikuisten kuin aikuisen ja lapsen väliseen sensitiiviseen vuorovaikutukseen, jossa on keskeistä havaita oikea-aikaisesti lapsen tarpeet ja kiinnostuksenkohteet ja vastata niihin välittömästi.

Miten arvo näkyy toiminnassaamme:

- Harjoittemme vuorovaikutustaitoja ja koulutamme työyhteisömme jäseniä myös vuorovaikutustaitojen parantamiseksi.

<p>Perheiden monimuotoisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toimimme niin, että jokainen perhe voi kokea olevansa tärkeä ja arvokas taustasta ja perhemuodosta riippumatta.
<p>Miten arvo näkyy toiminnassamme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kohtaamme perheet sellaisena kuin ne ovat.

<p>Terveellinen ja kestävä elämäntapa</p>
<p>Miten arvo näkyy toiminnassamme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjaamme lasta terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin antamalla lapselle niistä tietoa. Voimme tukea tätä esimerkiksi valitsemalla sellaisia kirjoja, joissa ko. asiaa pohditaan. - Mahdollistamme lapselle oman ikätason ja yksilöllisen tarpeen mukaiset lepoaika ja rauhoittumisen. - Kannustamme ja rohkaisemme lasta maistelemaan uusia ruokia. - Tutustumme uusiin lajeihin ja leikkeihin liikuntainnon herättämiseksi ja ylläpitämiseksi. - Toiminnallistamme opetushetkiä esimerkiksi yhdistämällä musiikin ja liikunnan. - Opettelemme tunteiden käsittelyä ja sanoittamista esimerkiksi tunnetaitokorttien avulla ja arjen tilanteita rakentavasti ratkoen. - Opettelemme arjen tilanteissa hygieniää ja siisteyttä esimerkiksi opettelemalla pesemään kädet hyvin ja käyttäytymään ruokailutilanteissa niin, ettemme sotke toisten ruokaa esim koskettelemalla kaikkia leipäpaloja jne. - Tarjoamme lapselle mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan ja eettistä ajattelua. - Opettelemme tunnistamaan kestävän elämäntavan sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioiden. - Opettelemme kierrättämistä ja pohdimme roskaamista.

Leikki

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilös-
töllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvi-
tuksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille
annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin. (4.4)

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkodissamme on paljon huoneita. Monet tilat mahdollistavat ”leikkirauhan” ja pitkäkestoisen leikin. Lapsella on oikeus jatkaa myös esim. ulkoilun ja ruokailun jälkeen. - Järjestämme päiväjärjestyksemme paljon tilaa lasten omille leikeille. - Leikkivälineitä saa siirrellä huoneesta toiseen. - Olemme aikuisina läsnä lasten leikkitalanteissa leikin alkuun saattajina, osallistujina, rikastuttajina, seuraajina ja havainnoijina. - Laadimme lasten kanssa yhteiset tilannekohtaiset leikkisäännöt, esimerkiksi milloin voi liittyä leikkiin/peliin. Sääntöjä luodaan ja sovitaan tarpeen mukaan. - Lapset saavat valita leikkiryhmänsä ja leikkinsä. Myös yksin leikkiminen mahdollistetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään niihin lapsiin, jotka jäävät tahtomattaan yksin ja leikin ulkopuolelle. Heitä ohjataan ja autetaan pääsemään mukaan. - Leikkiä käytetään uusien asioiden oppimisen keinoina ja osana toiminnallista opettamista.
<p>Tavoitteiden tarkennus tiimiin:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Suurin osa tavoitteistamme toteutuu jo nyt. - Harjoittelemme lapsia kiinnostavan ja innostuksella ideoiman leikin käyttöä opettamisessa aiempaa aktiivisemmin.
<p>Arviointisuunnitelma ja arviointi:</p>	

Ajattelu ja oppiminen (2.7)

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon hankinta, jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua, jonka perustaa luodaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla. Ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle tulee olla tilaa. Leikissä lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kokeilla yhdessä ideoita ja tutkia maailmaa. Lasten taitoja jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä tuetaan lasten iän ja kehityksen mukaisesti. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia. Lapsia kannustetaan myös sinnikkyyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. Heitä ohjataan suuntaamaan ja ylläpitämään tarkkaavaisuuttaan. Päivittäinen, riittävä fyysinen aktiivisuus tukee lasten ajattelua ja oppimista. Toiminnan pedagoginen dokumentointi (luku 4.2) sekä yhteinen pohdinta auttavat lapsia havaitsemaan oppimistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan. Tämä vahvistaa lasten uskoa omiin kykyihinsä.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen perusta on yhdessä tekeminen vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisen kanssa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä lasten toiminnassa jatkuvasti, jolloin aikuinen voi osaltaan mahdollistaa lapsen ajattelun ja oppimisen kehittymisen.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Arvostamme ja olemme kiinnostuneita lasten huoltajien ja henkilökunnan näkemyksistä, mielipiteistä ja aloitteista. Niitä kysellään ja kirjataan jatkuvasti toiminnan suunnittelemiseksi ja laadun parantamiseksi. - Pyrimme sensitiiviseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen, jossa lapsen tarpeet, toiveet ja mielenkiinnon kohteet tulevat havaituksi ja huomioituksi. Tällaisessa vuorovaikutuksessa lapselle syntyy myönteinen kokemus nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta, osallisuudesta. - Käytössämme on leikinseurantavihko. - Kehitämme toimintatapoja, joissa lapsen osallisuus konkretisoituu. Kysymme ja kirjaamme ylös lasten toiveita leikin lomassa päivittäin ja pyrimme huomioimaan ne toiminnan suunnittelussa. - Otamme käyttöön lapsille tarkoitetut arviointilomakkeet päivittäisen (3- ja 4-vuotiaat)/ viikoittaisen toiminnan suunnitteluun (5 ja 6-vuotiaat) - Lasta innostetaan ja kannustetaan tutkimaan, opettelemaan uusia asioita ja erilaisia toimintatapoja käyttäen. - Asetamme lapselle suunnitelmallisesti kysymyksiä, tilanteita ilmiöitä, joiden parissa he saavat harjoitella päättelystä, asioiden syy-seuraussuhteita ja keksimistä. - Tartumme aktiivisesti lasten kysymyksiin ja niistä muokataan yhteisiä tutkimusaiheita. - Huomioimme lapsen mielenkiinnon kohteet, kehittyvät taidot, vahvuudet ja kiinnostuksen huomiota myös tuen, opetteluun ja harjoittelun tarpeisiin. - Havainnoimme ja seuraamme aiempaa aktiivisemmin leikkiä.
--	---

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Laitamme ryhmissä leikinseurantavihkot, joihin kirjataan leikki-ideoita ja lasten kiinnostuksen kohteita. Kirjauksia tulee tehdä ainakin muutaman kerran viikossa mahdollisuuksien mukaan päivittäin. - Jaamme lasten ideoita palaverissa, mikä mahdollistaa niiden siirtymisen osaksi arjen toimintaa. - Jaamme ideoita timien kesken.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7)

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan.

Paikallisesti päätetyt asiat

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	<ul style="list-style-type: none"> - Huomioimme juhlaperinteet ja niihin liittyvät tavat. - Järjestämme isovanhempien päivän, mikäli se on mahdollista koronarajoitukset huomioiden. - Tutustumme paikalliseen museoperinteeseen ja vanhoihin esineisiin. - Hankimme meille päiväkotikummun tai papan, jos korona mahdollistaa ja löydämme sopivan henkilön. - Osallistumme englanninkielen kielikylpyprojektiin. - Opettelemme ja otamme käyttöön arjen toiminnoissa joitakin englanninkielisiä sanoja esimerkiksi tervehtimiset, värit, numerot jne. jotka on helppo sujauttaa mukaan leikkiin. - Huomioimme monikulttuurisuusnäkökulman, kun valitsemme kirjoja ja musiikkia
---	--

	<p>lapsille.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sadutamme ja tarinoimme viikoittain. Lapsi saa kertoa pienen tarinan jokaisesta piirtämästään kuvasta. Tarinat kirjoitetaan kuvien taakse. Tällöin lapsen mielessä ollut tarina kuvasta tulee näkyväksi. Aamutuokioon tuodaan rimipareja, loruja. Keksimme lasten kanssa omia loruja - Pyrimme lukemaan joka päivä yhden pienen kirjan jokaisen lapsiryhmän kanssa ainakin lapsia nukutettaessa.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Luemme (ainakin ”lepukassa”), sadutteleme, lorutteleme päivittäin (pieniä toimintaan liitettyjä sanaleikkejä.) - Sadutamme jotain joka viikko esim. Lapsen askartelun tuotoksia, lapsen piirtämää/maalaamaa kuva, sadutusnoppia, kortteja, kuvien tai esineitä apuna käyttäen yksin tai ryhmässä - Järjestämme maistaisia joissa huomioimme kausituotteet (esim. hedelmä- ja kasvismaistiais).) - Harjoitteleme vuoronperään puhumista ja kuuntelemista esim ruokailutilanteissa.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Varhaiskasvatuksessa luodaan myönteisiä ihmissuhteita, harjoitellaan tunnetaitoja sekä erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Aikuinen tiedostaa oman roolinsa ja ammatillisuutensa vuorovaikutustaitojen mallintajana ja toimii sen mukaisesti. Jokainen lapsi ja aikuinen on arvokas ja häntä kohdellaan sen mukaisesti.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7)

Itsestä huolehtimiseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävästä elämäntavan mukaisia valintoja. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Lasten itsenäisyyden asteittaista lisääntymistä tuetaan. Lapsia autetaan ja heitä kannustetaan pyytämään apua sitä tarvittaessa. Lasten kanssa harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua sekä henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä, ku-ten lähiluonnossa ja liikenteessä. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lapsille tarjotaan tekemisen ja osallistumisen mahdollisuuksia yhteisiin arjen työtehtäviin, esi-merkiksi pöytien pyyhkimiseen, vaatteiden viikkaamiseen tai vastaaviin päivittäisiin tekemisiin. Lasten kanssa harjoitellaan tunnetaitoja lasten tarpeet ja kehitystaso huomioiden. Materiaalina voidaan käyttää mm. Pienin Askelin –opetusohjelmaa. Jokaisessa ryhmässä huolehditaan kehotunnekasvatuksesta ja turvataitojen opettelusta arjen eri tilanteissa. Aikuinen valvoo, ohjaa ja auttaa lapsia wc-käyntien yhteydessä. Lapsia ohjataan pesemään ja kuivaamaan kätensä jokaisen wc-käynnin jälkeen. Aikuinen huolehtii, että lapset pesevät kätensä tullessaan hoitopaikkaan, wc:ssä käynnin jälkeen, vaipanvaihdon jälkeen ja ennen ruokailua.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tuemme lapsen omatoimisuutta päivittäisissä toiminnoissa, pukemisessa, omista vaatteista ja esineistä huolehtimisessa, järjestyksen ylläpitämisessä (leikkien pois siivoaminen, kun leikki on loppunut), ruokailussa jne. - Lapset opettelevat laittamaan omat vaatteensa ja kenkensä paikoilleen. - Osallistumme ilo kasvaa liikkuen –ohjelmaan, jossa tavoitteenamme on ollut opetella yksi pihaleikki viikossa. - Hyödynnämme kolmea meille mahdollistettua salivuoroa aktiivisesti joka viikko (ma, ti ja pe) - Liikumme lähiluonnossa leikkipuistossa ja liikenteessä. Kiinnitämme huomiota liikenteeseen ja sen merkkikieleen joka kerta, kun liikumme päiväkodin ulkopuolella. Näin liikenteen seuraamisesta tulee lapselle turvallisia toimintamalleja. - Otamme Askeleittain Pienin Askelin -ohjelman aktiivisempaan käyttöön. - Harjoitellaan tunteita aktiivisesti myös arjen tilanteissa. - Tavoitteenamme on, että lapset ottavat itse ruokansa ja kaatavat juomansa ja voivat leipänsä mahdollisimman pienestä asti. Korona rajoitusten vuoksi joudumme kuitenkin toistaiseksi jakamaan lasten ruoat. - Kannustamme itsenäiseen syömiseen mielellään ruokailuvälineillä. Pienillä omatoiminen sormiruokailu hyväksytään. - Ulkoilemme joka säällä ja joka päivä noin kaksi tuntia. Ulkouiluajoja porrastetaan. - Pyrimme luomaan sallivan ja turvallisen ilmapiirin ja tunneilmaston, jossa lapsen on helppo pyytää apua. - Muistamme äänensävyjen, sanattoman viestinnän (ilmeet, eleet) ja katsekontaktin tärkeyden arjen vuorovaikutustilanteissa.
<p>Ilo kasvaa liikkuen –ohjelman seuraava askel</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laitamme vanhemmille kotiin tiedoteen lasten säänmukaisen vaatetuksen tärkeydestä, johon kuuluvat myös sade-asut, koska pyrimme ulkoilemaan myös sateella. - Suunnittelemme ainakin parin viikon välein pieniä retkiä lähiluontoon ja kyläympäristöön, jossa liikkuttaessa tarkkaillaan ja kuvataan ympäristöä. Esim luonnon muutoksia, liikennemerkkejä jne. - Ilo kasvaa liikkuen ohjelmassa ulkoleikin ohjaamisvastuu jaetaan jokaiselle päiväkodin työntekijälle ja oman vuoron aikana toteutettu leikki kirjataan yhteisissä tiloissa olevaan listaan. Koska päiväkodissamme ulkoillaan porrastetusti ensin esikoululaiset ja sitten kolme- ja viisivuotiaille tehdään omat listat. - Olemme ilo kasvaa liikkuen ohjelmassa toisella tasolla. - Selvitämme, olisiko meillä mahdollisuus käyttää vanhaa urheilukenttää liikkumiseen.

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7)

Monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä.

Monilukutaito on kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämisen sekä vuorovaikutuksen näkökulmasta keskeinen perustaito. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaito liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin. Lasten kanssa nimeetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa, ympäristöissä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikkaa tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin tietojen ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Digitaalista dokumentointia hyödynnetään leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä lukutaitoa. Henkilöstö ohjaa lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Näin toimimme ja näin osallisuus nkyy:	<ul style="list-style-type: none"> - Luemme lapsille päivittäin - Lapset saavat valita itse kirjastoautolta kirjoja, joita luemme. - Kuuntelemme luettuja kirjoja ja kuunnelmamuotoista tekstiä, jossa on mukana esim musiikkia. - Käytämme iPadia viikoittain. Lapset saavat harjoitella sen avulla riimipareja ja tehdä lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia kehittäviä harjoitteita
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Käytämme digitaalista dokumentoinnin leikin, tutkimisen välineenä, sekä taiteellisessa kokemisessa ja liikkumisessa. - Kokeilemme kamerakynäpedagogiikkaa aktiivisemmin toiminnassamme. Sirpa Heikkinen ja Riitta-Liisa Haataja ovat olleet kyseisessä koulutuksessa ja jakavat osaamista muille. - TVT-vastaavamme on Riitta-Liisa Haataja - Luomme tiloihimme rikkaan tekstiympäristön laittamalla laatikoihin kuvat, mitä laatikko tai kaaappi sisältää. - Harjoitelmme ryhmätöitä ja yhteistyötä pareittain ja pienryhmässä tekemällä yhteisprojekteja esim vidon tekemistä - Luemme ympäristöä liikuessamme päiväkodin ulkopuolella mm. liikennemerkkit, mainokset jne.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Dokumentoimme lasten leikkiä iPadilla ja valokuvoin viikoittain. - Etsimme lasten mielenkiinnon kohteista löytyvää digitaalisessa muodossa olevaa tietoa esim. pihalta löytyi sammakko, etsin tietoa sammakosta. - Tallennamme lasten piirrustuksia ym tuotoksia digitaaliseen muotoon. Myös lapset saavat kuvata yhdessä aikuisen kanssa. - Teemme harjoitteita, jossa lapset etsivät kuvasta nimettyjä asioita, laskevat ja nimeävät niitä sekä selittävät esim esineiden sijaintia. - Kainuun maakunnallisen TVT-strategian mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on harjoitella kuvaamaan tietoteknologisella laitteella yhdessä aikuisen kanssa sekä harjoitella ikäkaudelle sopivien sovellusten käyttöä yhdessä aikuisten kanssa. - Opettelemme digitaalisten laitteiden (meillä iPad) varovaista käsittelyä, laitteen sulkemista.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Lasten kanssa huomioidaan, tutkitaan ja keskustellaan päivittäisessä toiminnassa ympärillä olevista erimuotoisista teksteistä, esim. liikennemerkkit, kuvat, numerot, logot, mainokset jne. On tärkeää tiedostaa, että media ja sen merkitys ovat lisääntyneet ihmisten arjessa ja mediakasvatuksella on tärkeä rooli lasten mediataitojen tukemisessa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä ja tietoinen, mitä lapsi tekee tieto- ja viestintäteknisillä välineillä. Lapselle opetetaan että aina on tärkeää kertoa aikuiselle, jos hän näkee tai kuulee sellaista sisältöä, joka pelottaa, ahdistaa tai tekee lapselle pahan mielen.

Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7)

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyi, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lapsi on aktiivinen ja vastuullinen toimija, jonka mielipiteet, toiveet ja tarpeet huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallisuuteen ja vaikuttamiseen iästä, kehitystasosta ja taidoista riippumatta. On tärkeä huomioida, että osallisuus on kaik-kien lasten, ei vain puhuvien, oikeus. Aikuisen on tärkeää huomioida ja varmistaa se, että kaik-kien lasten mielipide tulee kuulluksi. Aikuinen on aktiivinen ja aloitteellinen vuorovaikutussuh-teessa lapseen.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Luomme päiväkodin ja oman ryhmän yhteiset säännöt lasten kanssa. - Lapset arvioivat toimintaa arviointikaavakkein 3-4 vuotiaalle päiväarviointilomakkeet 1 x / viikko ja 5 ja 6.vuotiaalle viikkoarviointilomakkeet 1x/viikko. Samaan lomakkeeseen kirjataan mitä lapset haluaisivat tehdä seuraavalla viikolla, mikä asia olisi kiinnostavaa/mukavaa. - Arvioimme yhdessä retkien, vierailujen, ym. matkojen onnistumista tapahtumien jälkeen. - Keskustelimme päivittäin vanhempien kanssa haku ja tuontitilanteissa. - Lapsen huoltajat osallitetaan toiminnan suunnitteluun ja ideointiin vanhempainilloissa. - Huomioimme myös niiden lasten mielenkiinnon kohteet, jotka eivät osaa ilmaista itseään sanoin. Apukeinonamme tässä ovat leikinseurantavihkot ja kuvat. - Arvioimme tiimipalaverissa oman tiimin toimintaa.
<p>Tavoitteiden tarkennus tiimiin:</p>	
<p>Arviointisuunnitelma ja arviointi:</p>	

Kielten rikas maailma (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehittymisen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.7). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista pa-lautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Kieleen tutustuminen tapahtuu varhaiskasvatuksessa arjen kaikissa vuorovaikutustilanteissa työntekijöiden ja toisten lasten kanssa. Kielen oppimisen tukena käytetään mm. monipuolisesti kuvia ja tarvittaessa esimerkiksi tukiviittomia.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näky:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vuorovaikutustaidot: Kuuntelemme lasta (lapsen kokemus kuulluksi tulemisesta ja viestinsä arvokkuudesta ja tärkeydestä) Rohkaisemme ujompia lapsia ilmaisemaan mielipiteitään ja ottamaan kantaa. Kannustamme leikkimään toisten lasten ja aikuisten kanssa. - Kielen ymmärtäminen: Suosimme runsasta kielellistä mallintamista sekä asioiden ja toiminnan sanallistamista. Käytämme kuvailevaa ja tarkkaa kieltä lapsen kanssa toimittaessa. Hyödynnämme sanallisen kielen rinnalla selkeyttäviä kuvia, esineitä ja tukiviittomia. - Puheen tuottamisen taidot: Kannustamme lasta puhumaan ja tarjoamme lapselle mahdollisuuksia pienimuotoiseen esiintymiseen esimerkiksi ruokailun yhteydessä lausuttavan runon esilausejuna toimimiseen. Kiinnitämme huomiota äänensävyihin ja painoihin sekä eleisiin lapsen kanssa puhuttaessa. - Kielellisen muistin kehittymisen tukeminen: Käytämme viikoittain loruja, lauluja ja nimeämistä sekä leikittelemme kielellä. - Tuemme kielitietoisuuden kehittymistä herättämällä lapsen kiinnostusta puhuttua, luettua ja kirjoitettua kieltä kohtaan. Hyödynnämme monipuolisesti lasten kirjallisuutta, sekä audiovisuaalisia tekstejä tekstien vaikeustasoa vaihdellen, että myös ne lapset, joille kielen tuottaminen on vaikeaa pääsevät osalliseksi oman tasoistaan kielellisistä teksteistä. - Riimittelemme, lorukorteilla ja esineillä. - Huomioimme myös kielen rikkaan maailman osuudessa lasten kiinnostuksen kohteet esimerkiksi lukemalla kirjoja, runoja ja tekstejä, jotka lapsi on valinnut. - Harjoittelemme äärnteitä ryhmissä suujumpallalla.
---	---

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Käymme kirjastoautolla vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Lainaamme monipuolista lasten eri kehitystasoon sopivaa kirjallisuutta. - Pidämme päiväkodin omat ja lainatut kirjat lasten ulottuvilla ja heidän vapaasti luettavana. - Liikkuessamme rakennetussa ympäristössä kiinnitämme huomion siellä oleviin sanoihin ja mietimme merkityksiä. - Laitamme ympäristöömme helpoin kirjaimin kirjoitettuja sanoja esimerkiksi lelulaatikkoihin. - Annamme isommille lapsille katseltavaksi helpoin aakkosin kirjoitetut kuvitetut tekstit lauluhetkien lauluista. - Rohkaisemme lasta lukemaan ja kirjoittamaan leikisti sekä arvaamaan sanoja. - Sadutamme yksin ja yhdessä ainakin kerran viikossa. Näin lapsi oppii tuottamaan kieltä, tekstiä ja kuuntelemaan toisten tuottamaa tarinaa. Lapsi voi kertoa pienen tarinan esimerkiksi piirrustuksestaan tai askartelmastaan työstä.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Ilmaisun monet muodot (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toiminnassa tarjotaan päivittäin lapsille omaehtoista tai ohjattua toimintaa ilmaisun parissa. Varhaiskasvatuksen toiminnassa on tilaa lapsista lähtöisin olevalle luovuudelle ja kekseliäisyydelle. Lasten kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet huomioidaan työtapojen valinnassa. Varhaiskasvatuksen työntekijät keskustelevat lasten kanssa ja havainnoivat lasten toimintaa lapsilähtöisten ideoiden toteutumisen mahdollistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen arjessa mahdollistetaan lapsille omaehtoinen kulttuurin tuottaminen sekä luodaan tilaisuuksia päästä esiintymään toisille lapsille ja aikuisille. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan esiintymisen erilaiset tavat ja toimintamallit, esimerkiksi esitys voi olla ennalta nauhoitettu, animaatio jne.

Lapsilla tulee olla tieto varhaiskasvatuksen tarjoamista mahdollisuuksista. Kaikkien välineiden ei tarvitse olla esillä, mutta lapsilla on oltava tieto esimerkiksi kuvien kautta siitä, mitä he voivat käyttää.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sadutamme kerran viikossa kaikissa yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä aiheina lasten leikintarinan kirjaaminen ylös, omasta tuotoksesta, kuvasta tai askartelusta saduttaminen, valmiista kuvasta tai esineestä saduttaminen. - Luemme jokaiselle lapselle/lapsiryhmälle jotain joka päivä ainakin lasta nukutettaessa tai lepohetkien aikana. - Rikastamme lasten leikkiä osastumalla johonkin rooliin leikissä lapsen niin halutessa/pyytäessä. - Laitamme piirustus- ja askartelutarvikkeet näkyville lasten vapaaseen käyttöön. - Pyydetään Silmua käymään omassa päiväkodissamme.
<p>Tavoitteiden tarkennus tiimiin:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pyrimme toteuttamaan lasten ideoimia askartelutoiveita mahdollisimman paljon. Esim keppihevosprojekti. - Käytämme monipuolisia askartelutarvikkeita, myös kovia materiaaleja. - Piirrämme, maalaamme ja taitellemme eri menetelmin, erilaisilla väreillä (vesivärit, liidut, hiili, lyijykynä, sormivärit, kankaanpainantavärit, ruoan värien hyväksi käyttäminen esimerkiksi kahvimaalaus jne. ja tekniikoita (kankaanpainantaa ja muita painantetekniikoita, vesiväritekniikoita, sokerimaalausta, kollaasitekniikkaa, kierrätysmateriaalitaidetta, luontomateriaaleja hyödyntävää taidetta, lasten kuvaamia valokuvia ym. hyödyntäen vähintään viikoittain. - Laitamme esille lasten tuotoksia päiväkodin tiloihin.
<p>Arviointisuunnitelma ja arviointi:</p>	

Minä ja meidän yhteisömme (4.5)

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (luku 2.7).

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien säännöt luodaan yhdessä lasten kanssa ja laitetaan lasten nähtäville kuvilla tai muutoin lapsille sopivalla tavalla havainnollistettuina. Säännöistä ja niiden perusteluista tulee aidosti keskustella lasten kanssa.

Kajaanin varhaiskasvatuksessa on laadittu katsomuskasvatukseen yhteiset ohjeet, jotka löytyvät Intrasta (Sivistys-> Varhaiskasvatus-> Ohjeet) ja pdf-lomakkeista.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Luomme joka ryhmässä (yli 3v) omat toimintasäännöt. - Laadimme säännöt esille ryhmän yhteiseen tilaan (lapset saavat päättää esitystavan). - Pohdimme lasten kanssa heitä askarruttavia eettisiä asioita, mikä on oikein ja mikä väärin. - Tutustumme lasten kotikunnan menneisyyteen-nykyisyyteen ja tulevaisuuteen tutustuminen. Pohdimme Vuolijoen historiaa ennen ja nyt. Pyrimme saamaan jonkun iäkkään vierailijan luoksemme kertomaan omasta lapsuudestaan, opettamaan jonkun vanhan ajan leikin ja esittelmään vanhaa esineistöä. Teemme aikamatkaa menneisyyteen laulamalla vanhan ajan lastenlauluja. Voimme tehdä museovierailun. - Pyrimme hankkimaan ”päiväkotimumon- tai papan”.
<p>Tavoitteiden tarkennus tiimiin:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jokainen ryhmä laatii omat säännöt.
<p>Arviointisuunnitelma ja arviointi:</p>	

Tutkin ja toimin ympäristössäni (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös ympäristökasvatusta ja teknologiakasvatusta. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulma. Hankinnat tehdään harkiten ja suositaan välineitä, jotka ovat kestäviä ja tarvittaessa korjattavia. Askarteluissa hyödynnetään kierrätys- ja luonnonmateriaalia.

Lapsia ohjataan käyttämään vettä ja sähköä tuhlaamista välttämällä. Lasten kanssa harjoitellaan ja opetellaan ruuan arvostamista. Yhdessä voidaan esimerkiksi seurata ruuan hävikkiä. Opetellaan ruuan annostelua: ”minkä verran jaksan syödä?”.

Merkkipäiviä juhlistettaessa suositaan aineettomia lahjoja. Varhaiskasvatuksessa erilaisissa juhlissa suositaan erilaisia leikkejä ja muuta toimintaa herkkujen sijaan.

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lasten kanssa kierrättämistä päivittäisessä toiminnassa. Ryhmissä lajitellaan jätteet kierrätysastioihin yhdessä lasten kanssa.

<p>Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnämme askartelussa kierrätysmateriaalia. - Kiinnitämme huomiota lähiympäristön matematiikkaan. Voimme laskea esim. esineitä tiloissa keskellä arjen toimintaa esim. kenkiä kenkätelineissä, traktoreita pikkuautokorissa jne. Sisällytämme myös luokittelua arjen toimintoihin. Kuten musiikkituokiolta poistumiseen. Ensin lähtevät ne joilla on punaista jne. Asetetaan keltaiset autot tähän parkkiin jne. Voimme myös etsiä tilasta tiettyjä muotoja ja kuvata niitä. - Opettelemme mittaamaan esineitä ja vertailemaan erilaisia esineitä ja asioita. - Etsimme selityksiä arjen toiminnoille. Lapset voivat itse selittää ensin, sitten voidaan etsiä yhdessä selitys esim iPadilta. - Rohkaisemme kysymään miksi-kysymyksiä.
<p>Tavoitteiden tarkennus tiimiin:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Etsimme tietoisesti lähiympäristöstä asioita, joita voimme käyttää lapsen matemaattisten taitojen parantamiseen. - Rikastutamme leikkiä sisällyttämällä sinne ongelmien ratkaisemaista ja tutkimista. - Hyödynnämme lasten ”tutkimiseen” ja matemaattistentaitojen harjoitteluun tarkoitettuja tietokoneohjelmia ja kirjallisuutta.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:	
------------------------------------	--

Kasvan, liikun ja kehityksen (4.5)

Kasvan, liikun ja kehityksen -oppimisen alueeseen sisältyy liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä lapsille tarjotaan ravintosuositusten mukaisia aterioita. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ja kainuulaiseen ruokakulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ruokakulttuuriin, ruokailutapoihin ja erilaisiin ruokiin. Varhaiskasvatuksessa kannustetaan lapsia terveellisiin ruokailutottumuksiin. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset.

Kajaanin LiikuntaVasu toimii lasten liikkumista ohjaavana suunnitelmana, joka löytyy Kajaanin kaupungin intrasta (Varhaiskasvatus-> lomakkeet -> liikunta) ja pdf-lomakkeista.

Kajaanin varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa lasten liikkumis- ja hyvinvointiohjelmasa Ilo kasvaa liikkuen. Varhaiskasvatustyksiköt toteuttavat ohjelmaa omien kehittämiskohteidensa kautta ja Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa pyritään siihen, että lapsi liikkuu varhaiskasvatuspäivän aikana kaksi tuntia.

Kaikissa päiväkodeissa toimii nimetyt liikuntavastaavat, joiden tehtävänä on yhdessä muun varhaiskasvatustyksikön henkilöstön kanssa edistää ja koordinoita varhaiskasvatuksessa olevien lasten liikkumista.

Lasten motorista kehitystä havainnoidaan päiväkodeissa motorisen kehityksen havainnointilomakkeen avulla. Lasten motoriseen kehitykseen liittyvä havainnointilomake täytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä vuosittain.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	<p>Liikunta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sisällytämme jokaiseen päivään liikuntaa, ohjattuja leikkejä pihalla ja sisätiloissa. - Hyödynnämme aktiivisesti Vuolijokisalin liikuntavuoroja kaikenikäisille lapsille. - Lapset keksivät mielellään uusia leikkejä ja erilaisia sääntöjä tuttuihin leikkeihin. Annamme tilaa lapsen luovuudelle ja annamme heidän toimia vuorollaan myös keksimänsä leikin ohjaajina. - Ruokailu: - Ruokailuhetkemme ovat kiireettömiä rauhallisia ja mukavia. Lapsi saa itse ottaa ruokansa. Häntä kannustetaan maistamaan ja tutustumaan uusiin ruokiin.
---	--

	-Hyödynnämme lapsen uteliaisuutta ja pidämme erilaisia leikinomaisia ”maistiaiskestejä” uusiin makuihin tuutustumiseksi.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Lisäämme päiviimme enemmän liikuntaa. - Sisällytämme opetusmenetelmiin enemmän liikuntaa. - Hyödynnämme lähiympäristön liikunta-mahdollisuuksia. - Annamme lapsemme mahdollisuuden keksiä uusia leikkejä ja ohjata omia ja jo tuttuja leikkejä sekä osallistua esim hipan valintaan loruilla ym.. - Kannustamme perheitä liikkumaan mm. tiedottamalla perheliikuntatapahtumista ja järjestämällä niitä mahdollisuuksien mukaan myös pienimuotoisesti päiväkotiympäristössä.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7) (täytetään tarvittaessa)

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa, pienryhmätoiminnassa ja yksilöopetuksena. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen ko-touttamis-ohjelmaan ja intraan koottuja maahanmuuttajatyössä käytössä olevia toimintamalleja ja materiaaleja.

Jokaisessa päiväkodissa on nimetty maahanmuuttajatyön yhteyshenkilö, joka huolehtii osaltaan yksikkönsä tiedottamisesta maahanmuuttajatyöhön liittyvissä asioissa. Yksikköjen yhteyshenkilöt perehdyttävät, ohjaavat ja neuvovat uutta henkilös-töä niissä ryhmissä, joissa on eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia. He ohjeistavat tulkkausten tilaamisen ja toteuttamisen. Yhteyshenkilöt neuvovat mistä materiaalit ja tieto löytyvät. He osallistuvat yhteyshenkilötapaamisiin ja kehittävät sekä jakavat hyviä käytäntöjä.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkodissamme ei ole tällä hetkellä maahanmuuttajataustaisia tai johonkin vä-hemmistöryhmään kuuluvia lapsia.
---	---

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	<ul style="list-style-type: none"> - Käsitelme monikulttuurisuutta kirjojen ja opetusvälineistön avulla. - Yritämme löytää henkilön, joka voisi tulla kertomaan päiväkotimme meille vieraasta kulttuurista.
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1)

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja huoltajien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (4.2)

Paikallisesti päätetyt asiat:

Jokainen varhaiskasvatustyksikkö laatii varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvan vuosisuunnitelman toiminnalleen ja yksikkökohtaisesta vuosisuunnitelmasta tehdään tarkennuksia tiimin tasolle. Vuosisuunnitelmat ja niiden toteutuminen arvioidaan toimintakauden päätteeksi. Yksikkökohtainen vuosisuunnitelma julkaistaan päiväkodin nettisivuilla. Huoltajilla on oikeus nähdä yksikkökohtainen vuosisuunnitelma halutessaan myös päiväkodilla.

Jokaisessa tiimissä toteutetaan säännöllistä ja jatkuvaa itsearviointia. Arvioinnin ja kehittämisen tukena käytetään pedagogista dokumentointia. Tiimipalaverien aiheena on tärkeää olla tiimissä toteutettavan pedagogiikan arviointi ja kehittäminen

Arvioinnista nousseet kehittämisen tavoitteet ja suunnitelma sen toteuttamiseksi:	<ul style="list-style-type: none"> - Monitahoarviointi on ollut työyksikössä kevättalvella ja sen tuloksia on käsitelty yhdessä henkilöstön kanssa. - Henkilöstön tavoitteellinen ja suunnitelmallinen itsearviointi palaverissa.
---	---

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	- Keräämme aktiivisemmin palautetta lapsilta ja aikuisilta.
Toteutuneen suunnitelman arviointi:	